וירא תשפ"ז

שנה ה' גליון ד'

מתיקא כדובשא

פרפראות מדובשים

ליקוטי גידולי אברהם - מו"ה ר' **גדלי' האפמאן** שליט"א

לע"נ אביו הרה"ח ר' אברהם בהרה"ח ר' משה צבי ז"ל

וירא אליו ה' באלוני ממרא והוא ישב פתח האהל (יח, א) אברהם אבינו היה כל כך שפל בעיני עצמו, עד כי חשב שכשלעצמו איננו ראוי כלל להשראת השכינה, ורק בזכותו של ה"צדיק" ממרא נראה אליו ה' יתברך; אבל "והוא יושב פתח האהל" - הוא גופו עדיין יושב ליד פתח הקדושה ועוד לא התחיל להיכנס פנימה... (אוהב ישראל)

והוא יושב פתח האוהל (יח, א) **לראות אם יש עובר ושב ויכנסם בביתו** (רש"י) לעניים הנודדים הקבועים, הרגילים ללחם חסד ואינם מתביישים בכך, אין צורך לחכות להם בפתח הבית. הם בין כך ייכנסו. אולם יש עני שמתבייש ובלבטים נפשיים הוא ניגש לדלת וחוזר בו. לעני כזה יש צורך להמתין בחוץ ולהכניסו הביתה. (אמרי מהרא"ך)

וישא עיניו וירא... וירא לקראתם (יח, ב) סימן יש בידו של צדיק להבחין בין טוב לרע. בהסתכלו בפני אדם, אם רואה הוא אור עליון השורה עליו, מוכח שאותו אדם גם נושא חן בעיני ה'. וזהו שאמר הכתוב "וישא עיניו וירא" ראה בהם האור, מיד "וירץ לקראתם". (קדושת לוי)

ויאמר... אל נא תעבור מעל עבדך (יח, ג) גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה (שבת קכ"ז). גדולה עבודת הכנסתם של זרים תחת כנפי השכינה, מעבודת ההתעלות העצמית בקבלת פני השכינה - בהשגות האלוקות. לכן הקריב אברהם את "קבלת פני השכינה" של עצמו למען מצוות "הכנסת אורחים". (אבני אזל)

אל נא תעבור מעל עבדך (יח, ג) גדולה הכנסת אורחים

המשך בעמוד ג'

מעדני דבש

המגיד מו"ה ר' **ישראל אהרן קלעצקין** שליט"א

כחום היום - פירש רש"י 'הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שלא להטריחו באורחים'. נשאלתי, הלא אמרו רבותינו שאין הקב"ה עושה ניסים לחינם, א"כ למה היה צריך לשנות הטבע ולהוציא חמה מנרתיקה, וכי חסרים דרכים לגרום שלא יבואו אורחים ללא נס? ותירצתי: כי הקב"ה עושה רצון צדיקים ומזמן להם מצוות, וכדאיתא באבות 'רצה הקב"ה לזכות את ישראל, לפיכך הרבה להם תורה ומצוות', ואם היו אורחים פוסקים מלבוא ללא סיבה ניכרת, היה אברהם אבינו מצטער ועושה חשבון הנפש על מה ולמה מנעו ממנו את המצוה החשובה הזאת?, לכן הוציא הקב"ה חמה מנרתיקה שיתלה את מניעת האורחים עקב החום הכבד, ובאמת גם זה לא עזר ואברהם הצטער גם כך על מניעת המצוה ואז הקב"ה זימן לו את המלאכים.

וירא אליו ה' - ב' אותיות הראשונות של וירא ושל אליו הם 'יואל' והאותיות הנותרות הם עוד הפעם 'וירא'. ויש בזה רמז וקשר בין פסוק יסודי

המשך בעמוד ד'

חלות דבש

מו"ה ר' **אהרן וויינגארטן** שליט"א

יש להתבונן במה שמצינו אצל אברהם אבינו, שכאשר הודיעו הקב"ה על הפיכת סדום, עמד וטען לפניו "חלילה לך מעשת כדבר הזה להמית צדיק עם רשע והיה כצדיק כרשע חלילה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט" (בראשית יח, כה), הרי שאברהם טען מצד השכל והמשפט, שאין ראוי שהקב"ה, שהוא שופט כל הארץ, ימית צדיק עם רשע.

המשך בעמוד ב'

מתיקות הצדיקים

- שמועסן פון הרה"ק מהרנ"ץ מ'זידיטשוב ז"ע – אויסגעזעצט פון ר' טעפפ

כ"ב חשון

הרה"ק ר' ישכר דוב מבעלזא זצ"ל

(מהרי"ד)

עס האט זיך דערקענט אויף אים אז ער איז מלא פהד ד', די וואס האבן געקוקט אויף אים האט תיכף אנגענאפט א פחד אין הארץ.

אין לאנדאן איז געווען א איד ר' חיים נטע כ"ץ ז"ל, ער פלעגט פלאקערן ביים דאוונען – הלואי וואלטן אינגעלייט בנין של קדושים געדאוונט אזוי ווי אים. ער האט פארצייטט אז ער האט געהערט פון הרה"ק ר' ישכר דוב אז הכנסת

המשך בעמוד ד'

מוסר בדבש – העידוד בתוך הקושי והחולי

מו"ה ר' **ישעי' וויין** שליט"א

פרשתנו, פרשת וירא פותחת בביקור החולים שערך הקב"ה בפתח ביתו של אברהם אבינו לאחר ברית המילה שקיים, כלשון הפסוק (יח, א) "וירא אליו ה' באלני ממרא והוא ישב פתח האהל כחם היום".

רש"י הקד' בבואו לבאר פסוק זה מתמקד בעובדה שאברהם אבינו ישב בפתחו של האהל ואילו הקב"ה עמד, וז"ל(פרק יח, פסוק א): "יושב. ישב כתיב, בקש לעמוד, אמר לו הקב"ה שב ואני אעמוד, ואתה סימן לבניך שעתיד אני להתיצב בעדת הדיינים והן יושבין".

וכבר תמהו על כך רבים מרבותינו המפרשים הרי הקב"ה הגיע לבקר את אברהם החולה לאחר ברית המילה (כפי המובא ברש"י בשם המדרש תנחומא בתחילת הפרשה, וירא אליו. לבקר את החולה. אמר רבי חמא בר חנינא, יום שלישי למילתו היה, ובא

המשך בעמוד ב'

מוסר בדבש

המשך מעמוד א'

בפרשת וירא לספר יואל שבתרי עשר, דהנה יש עיקר גדול בפרשתנו שהוא השבח הגדול שהקב"ה משבח את אברהם 'כי ידעתיו למען אשר יצוה את בניו ואת ביתו אחריו' שעניינו של אברהם להעביר המסורה לדורות הבאים, וכך גם מתחיל בספר יואל 'לבניכם ספרו, ובניכם לבניהם, ובניהם לדור אחר', ונרמז ענין זה במילים הראשונות של הפרשה.

לושי ועשי עוגות - יש להקשות, למה הוזקק אברהם לומר לה 'לושי', הול"ל 'עשי עוגות' ושרה ודאי ידעה שכדי לעשות עוגות צריך ללוש את הבצק? ויש לומר, כי הנה בביקור המלאכים אצל לוט כתיב 'ומצות אפה ויאכלו' ופירש"י 'פסח היה', ואיתא פסחים מח: 'כל זמן שעוסקות בבצק אינו בא לידי חימוץ' לפי"ז יובן, כי אברהם אמר לה 'לושי', היינו אל תניחי את הבצק ללא לישה כי כל עוד שתתעסקי בלישה לא יחמיץ הבצק. וזה מרומז גם בטעם טפחא שעל המילה לושי ללמדנו שכל עוד שמטפחים וטופחים על הבצק אינו מחמיץ. רמז נוסף, דאיתא בגמ' פסחים לז. שמצה עבה כשרה עד טפח וזה מרומז בטעם טפחא.

ומצות אפה ויאכלו - הטעם שמנהג בני אשכנז לאכול בפסח מצות קשיחות ולא רכות, מפני שמכינים אותם זמן רב לפני פסח ובאופן כזה אינו מתעפש ונשמר זמן רב, אבל לוט שאפה המצות בתוך הפסח ומיד אכלו אותם הכין בודאי מצות רכות. והטעם שעל 'ומצות אפה' הם מרכא טפחא, 'מרכא' לרמז כי מצות רכות כשרות, 'טפחא' כפי שכתבנו לעיל, שמצות צריך לטפח עד לאפיה ושמצות עד עובי טפח כשרות.

הכו בסנורים מקטן ועד גדול - הוקשה לרש"י למה התחיל בקטן ולא התחיל בגדול? ותירץ כי הם התחילו בעבירה תחילה. עוד אפשר לתרץ כי דרך העולם שאנשים מבוגרים ראייתם נחלשת ומטשטשת, לעומת קטנים שראייתם טובה וחדה, ולכן, כאשר מדובר על הכו בסנוורים שזה טשטוש הראיה, מתחילים בקטן שאצלם זה חידוש שראייתם הטובה נטשטשה, אח"כ מספרים שגם הגדולים שראייתם פחותה, אף הם נטשטשו ונסתנוורו עוד יותר, עד שלא יכלו למצא הפתח.

אברהם קראו הר - אמרו חז"ל על מקום המקדש 'אברהם קראו הר (המוריה), יצחק קראו שדה, יעקב קראו בית'. בכמה מדרשים מובא כי תרח עשה תשובה בסוף ימיו, וידוע כי במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם יכולים לעמוד. עקידת יצחק היתה בשנה שלאחר שנת האבל על תרח, שתרח מת שנתיים לפני עקידת יצחק, שהרי תרח היה בן שבעים כשילד את אברהם, ואברהם עקד את יצחק בהיותו בן 137, שהרי ילד את יצחק בן מאה ויצחק נעקד בן 37. (207=70+137). יתכן כי אברהם כיבד את אביו בכך שקרא למקום המקדש הר, לרמז כי בסוף ימיו עשה תשובה, שהרי ה"ר זה 205, ותרח חי ה"ר (205) שנים.

אברם - אברהם - המילה 'אברם' או 'אברהם' מופיעים קע"ה פעמים בחמשה חומשי תורה וספר יהושע (וכדאיתא בבעל הטורים ובעוד קדמונים, שספר יהושע נחשב במובן מסוים כתורה שבכתב עקב נבואות ה' אל יהושע בסגנון כמו אל משה, בלשון 'ויאמר ה' אל יהושע לאמר' בשונה משאר נביאים). ומספר זה הוא כמנין ימי חיי אברהם קע"ה.

וד' אמר המכסה אני מאברהם - בכל ענין הפיכת סדום כתיב שם הוי"ה, כי גם מידת הרחמים תבעה למצות עימם את הדין, כאמרם ז"ל 'כל המרחם על האכזרים סופו מתאכזר על הרחמנים', וכן בהיפך, שבהצלת לוט נאמר 'ויזכור אלוקים את לוט' שאף מידת הדין הסכימה להצלתו כיון שהכניס אורחים ולמד ממעשי החסד של אברהם דודו. ורמז לדבר 'וישקף על פני סדום' ואיתא במדרש כל לשון השקפה אינו אלא מידת הדין ומצאנו בפרשת ביכורים בפר' כי תבא 'השקיפה ממעון קדשך מן השמים' ואמרו חז"ל 'גדולה צדקה שמהפכת מידת הדין למידת הרחמים'.

אם אמצא בסדום חמישים צדיקים - אברהם ביקש מהקב"ה 'אולי יש חמשים צדיקים' וה' ענה 'אם אמצא בסדום' מה משמעות הבדל הלשונות? כאשר משה רבינו ביקש להרוג את המצרי כתיב 'וירא כי אין איש' פירש"י 'שאין איש עתיד לצאת ממנו להתגייר', ורק אז הרג משה את המצרי ('ויטמנהו בחול' כי ראה שממנו יצא רק חול ללא שום קדושה). כן הדבר בענין סדום, אברהם שאל 'אם יש חמישים צדיקים' כעת, והשי"ת ענה לו, גם 'אם אמצא' בלשון עתיד, היינו שלא רק אם יש כרגע צדיקים בסדום, אלא אציל גם אם אמצא שעתיד לצאת מזרעם מי שיתגייר.

אולי יש חמישים צדיקים בתוך העיר - בעיירה אחת היו שני חצרות צדיקים שהשטן הבעיר שם את אש המחלוקת והתלקחה עד לב השמים. פעם אחת ביקר שם הרה"ק רבי איציקל ווארקער זצ"ל בשב"ק פר' וירא, וכל צד ניסה לשכנעו שלא ילך לבקר אצל הצדיק שכנגד, נענה הרה"ק ואמר, עתה נתחדש לי פשט חדש בפרשתנו, אברהם אמר להקב"ה: 'אם יש 50 צדיקים בתוך העיר' אינך צריך להחריבה, הם כבר יחריבו אותה בעצמם...

הנה נא לי שתי בנות - תמוה הדבר שמבקשים מלוט שיוציא את אורחיו ותמורת זאת יציע האב להוציא אליהם את בנותיו כדי שיתעללו בהן? ונראה ליישב, כי בנות אלו ארוסות היו, כפירש"י על 'ויצא לוט וידבר אל חתניו לוקחי בנותיו' ונאמר 'כל העם מקצה' שכולם השתתפו בהפגנה, כולל החתנים הללו, ולוט קיווה בפשטות כי אותם חתנים יגנו על ארוסותיהן.

ואת בוז אחיו - הפסוק מונה שמות בני נחור: 'את עוץ בכורו ואת בוז אחיו ואת קמואל אבי ארם', לכל אחד מהם הוצמד 'יחוס' לשמו, יחוסו של עוץ היא, היותו בכור לאביו, קמואל מיוחס בכך שהיה לו בן ארם, אך האמצעי כל יחוסו היא שהוא אח של... ולכן נקרא שמו 'בוז', כאומר: בוז יבוזו למי שכל יחוסו הוא אח של...

חלות דבש

המשך מעמוד א'

ואילו בפרשת העקידה מצינו להיפך, שהקב"ה ציווהו "קח נא את בנך את יחידך אשר אהבת את יצחק וגו' והעלהו שם לעלה", ואברהם לא שאל מאומה, אלא השכים בבוקר לקיים את הציווי, ולכאורה, הרי כאן היה לו לטעון ביתר שאת, שהרי מה חטא יצחק שראוי להמיתו, ועוד שכבר הבטיחו הקב"ה "כי ביצחק יקרא לך זרע", ואיך יצוה עתה להעלותו לעולה. ולמה בסדום טען "חלילה לך", ואילו בעקידה, שהדבר תמוה הרבה יותר, לא הרהר כלל.

ויש לומר, שהחילוק הוא בין דבר הנוגע ליסוד הנהגת העולם כולו, לבין דבר פרטי הנוגע לאדם אחד, שהרי ההבדל בין צדיק לרשע הוא יסוד קבוע במשפטו של הקב"ה, ואם ימותו הצדיקים עם הרשעים בלא שום חילוק, יאמרו כל הרואים שאין משפט צדק בעולם. ואף הדורות הבאים, כשישמעו שכך היה משפט סדום, יאמרו כן, ונמצא שבמעשה אחד יתערער לדורות עולם עצם האמונה במשפטו של הקב"ה, וממילא כל יסוד ההבדל שבין צדקות לרשעות ובין מצוה לעבירה.

ובזה יש לדקדק בלשון הכתוב "והיה כצדיק כרשע", שלכאורה אחר שכבר אמר "להמית צדיק עם רשע", מה הוסיף באמרו "והיה כצדיק כרשע", אלא כאן הוא טוען על התוצאה הנמשכת ממעשה זה לדורות, שלא זו בלבד שימותו הצדיקים עם הרשעים באותה שעה, אלא שמכאן ואילך יהיה בעיני הבריות כצדיק כרשע, שיאמרו שאין חילוק ביניהם במשפטו של הקב"ה, ולפי זה מדוקדק לשון "והיה", המורה על מה שיהיה לאחר מכן, ולא על עצם המיתה בלבד.

אבל בעקידה היה הדבר ציווי פרטי שנאמר לאברהם לבדו, ואף אם לפי הנראה לא תתקיים בזה הבטחת הקב"ה "כי ביצחק יקרא לך זרע", הרי הבטחה זו היתה בינו לבין הקב"ה, ואין אחרים יודעים ממנה, ואף שהציווי נראה כסותר את ההבטחה, ואין הדבר מתיישב בשכלו של אברהם, מכל מקום אין כאן אלא קושיא פרטית הנוגעת למה שהובטח לו עצמו, ואין מקושיא זו שום הכרח לאחרים לפקפק במשפטו של הקב"ה, שהרי אין הם יודעים כלל על הסתירה שבין ההבטחה לציווי, מה שאין כן בסדום, שעצם המעשה היה עלול להביא את הבריות למסקנה כללית שאין משפט צדק בעולם, ומסקנה זו תישאר אף לדורות הבאים.

ולפי האמור נמצא, שעיקר טענתו של אברהם בסדום לא היתה על מיתת הצדיקים מצד עצמה, אלא על כבודו של מקום היה חס, שלא יראו בני האדם שהצדיק והרשע נאבדים כאחד, ויבואו לומר שאין משפט צדק בעולם, ולא לאותו הדור בלבד חשש, אלא אף לדורות הבאים, שיספרו על משפט סדום וילמדו ממנו שאין חילוק בין צדיק לרשע, וזהו שטען "חלילה לך השפט כל הארץ לא יעשה משפט", שהרי משפטו של הקב"ה הוא יסוד הנהגת העולם כולו, מה שאין כן בעקידה, שלא היה בה משום קביעת הנהגה כללית המערערת יסוד זה, אלא ציווי פרטי לאברהם, ולפיכך לא טען מצד המשפט כפי שטען בסדום:

פרפראות מדובשים

הפשך מעמוד א'

מהקבלת פני השכינה (שבת קכז) אם כה גדולה מצווה זו, מדוע לא ציותה התורה על מצוות הכנסת אורחים? אילו הייתה מצווה זו תלויה ב"מצוות עשה" היו אנשים מסוגלים לסחוב אורחים בעל3 רחם, להאכיל אותם בעל כרחם, ולשלח אותם בעל כרחם - כדי שיוכלו לקיים מצווה נוספת ולהכנים את האורח הבא...

ויאמרו כן תעשה כאשר דברת (יח, ה) יודעים היו המלאכים דרכו של אברהם אבינו לאמור מעט ולעשות הרבה, ולפיכך אמרו: כן תעשה כאשר דברת, אבל לא יותר!

וימהר אברהם... ויאמר מהרי שלש סאים קמח סלת (יח, ו) התורה באה ללמדנו בזה, כי מידת הכנסת אורחים צריכה גם מהירות "וימהר... מהרי"... לבל יצטרך הרעב לחכות זמן רב לאוכל.

ואל הבקר רץ אברהם ויקח בן בקר רך וטוב ויתן אל הנער וימהר לעשות אותו (יח, ז) וברש"י, "הנער זה ישמעאל ונתן לו כדי לחנכו במצוות". ולכאורה צריך ביאור, מדוע 'ואל הבקר רץ אברהם' בעצמו ולא שלח את ישמעאל שיביא את הבקר - כדי לחנכו למצוות. אלא בעצם דבר זה ש'אל הבקר רץ', בזה עצמו חינכו במצוות, כאשר הבן רואה את אביו רץ לדבר מצווה בהתלהבות וחביבות למצווה, נכנסים בו רגשות הקודש, ואף הבן ינהג כמעשה אביו. ויש שביארו, כי זה גופא היה 'לחנכו מצוות' שבחור צעיר איננו מסתובב ברחובה של עיר גם לא לצורך מצוה...

ויאמרו אליו איה שרה אשתך ויאמר הנה באוהל (יח, ט) וברש"י: "הנה באוהל - צנועה היא". מה הראיה מכך ששרה באוהל שהיא צנועה, והרי באותו יום הוציא השי"ת חמה מנרתיקה, אף אחד לא הולך ברחוב. וכי אפשר ללכת ברחוב ביום לוהט שכזה? ועונה, שהעובדה שעם היותה של שרה בתוך האוהל, המלאכים לא ראו אותה - זו הראיה על צניעותה, כי גם בתוך הבית היא מסתתרת כאשר מגיעים אנשים זרים. (פרדס יוסף)

ותכחש שרה... ויקומו האנשים (יח, טו-טז) "ויקומו" הוא לשון זריזות. מכיוון ששמעו המלאכים איך כיחשה שרה, מיד נעשה צר להם המקום ולא רצו להתעכב אף רגע, כי אין המלאכים יכולים לסבול אף מעט שקר. (חפץ חיים)

ושמרו דרך ה' לעשות צדקה ומשפט (יח, יט) יהודי שלם הוא מי שמקיים את שני הדברים — "צדקה ומשפט". הוא מקיים הן את המצוות שבין אדם למקום, והן את המצוות שבין אדם לחברו, ולא כפי שלפעמים רואים שעושי צדקה פוטרים את עצמם מ"משפט", ועושי "משפט" מתחמקים מצדקה. (מאוצרנו הישן)

אולי יש חמשים צדיקים בתוך העיר (יח, כד) אילו היה זה בעיר אחרת היה זה בלתי אפשרי שימצאו שם חמשים צדיקים ואברהם לא ידע מהם, אבל בסדום ייתכן שישנם צדיקים אלא שהם נאלצים להסתתר מעין כל! ולכן שאל: אולי יש... (שושנת אברהם)

סורו נא אל בית עבדכם (יט, ב) למה אמר אברהם "אל נא תעבור מעל עבדך" ולא הזכיר "בית"? מכיוון שכשהיה אורח בא אל אברהם אבינו, מיד חדל אברהם מלהיות בעל הבית, כי אם היה מעמיד את כל הבית לרשותו של האורח והופך להיות משרת בלבד...

אל תביט אחריך ואל תעמוד בכל הככר ההרה המלט (יט, יז) לוט היה בעל צדקה ביחס לאנשי סדום שהיו רחוקים מן הצדקה, והיה לוט סבור שדי לו בזה שהוא צדיק ביחס אליהם, ועל כן לא ראה צורך לשפר ולתקן עצמו עוד יותר, והתיר לעצמו להשאר במצבו. אמר לו המלאך: "אל תביט אחריך" - אל מעשי סדום הגרועים ממך ואל תסתפק להיות צדיק ביחס אליהם, אלא "ההרה המלט" - הבט אל אברהם הצדיק והשתדל להתעלות כמעלותיו. (שפתי דעת לבעל הכלי יקר)

רק אין יראת אלוקים במקום הזה והרגוני על דבר אשתי (כ, יא) אל ישא אדם את עצמו לחשוב, כי גם מבלי יראת אלוקים אפשר לו לאדם להיות אציל אופי ובעל מידות טובות, מתוך אנושיות גרידא. לא! במקום שאין יראת אלוקים, גם אנושיות אין שם. בגלל תאווה כלשהי עלולים להגיע עד למעשי רצח ופעולות בלתי אנושיות כל עיקר... רק אמונה ויראת שמים הינן קיר המגן היחידי בפני מעשים רעים, אפילו ביחס לבני אדם... (מלבי"ם)

כי ביצחק יקרא לך זרע (כא, יב) שרה רצתה לגרש את ישמעאל, כדי שלא ישפיע על יצחק וילמד מעשיו, ואברהם חשב להיפך, שכדאי שיהיו יחדו כדי שיצחק ישפיע על ישמעאל לטובה, והשי"ת הכריע כי שרה צודקת, "כל אשר תאמר לך שרה שמע בקולה", כי יותר יש לחשוש שישמעאל ישפיע על יצחק מאשר להיפך. רואים מכן כמה צריך להיזהר מלחשוף עצמנו לדברים לא טובים גם כאשר כל כוונתנו היא לטובה. (צוף דבש)

ויקח את שני נעריו אתו (כב, ג) אליעזר וישמעאל (רש"י) ולכאורה הרי אברהם שילח את ישמעאל ממנו בכדי שלא ילמד יצחק ממעשיו הרעים, והיאך בא ישמעאל לכאן, אלא מכיון ששמע ישמעאל שהולכים לשחוט יהודי, מיד בא בריצה ברגעים אחדים...

ויקרא אליו מלאך ה' מן השמים (כב, יא) מה טעם ניתנה המצווה לשחוט את יצחק מפי ה' יתברך עצמו ואילו המצוה שלא לשחטו ניתנה מפי מלאך? אלא רמז גדול יש בדבר, ללמדך כי כדי לעשות רעה לאדם, אין לשמוע בקול איש ואפילו מלאך, כי אם רק לקול ה' יתברך עצמו. ואילו לגבי שלא לעשות רעה לאדם, אפשר לשמוע גם בקול מלאך! (דבש השדה)

כי נשבעתי... כי ברך אברכך (כב, טז-יז) וכי לא די בהבטחת השי"ת? ולשם מה היה צריך להישבע? אלא כי גלוי וידוע לפניו ית' שעתידים ישראל לחטוא ומדת הדין תעמוד ותקטרג על ההבטחה שאינם ראויים לה, לפיכך נשבע השי"ת לאברהם אבינו בכדי שלא תופר ההבטחה למרות כל הקטרוגים והקב"ה ייטיב לישראל תמיד. הרה"ק מהר"ש מבעלוא זצ"ל)

אמרי גידולי יעקב שלמה

מו"ה ר' **גדלי' האפמאן** שליט"א
לע"נ חמיו, הרה"ח ר' יעקב שלמה
בהרה"ח ר' שמחה בונם ז"ל צין

וירץ לקראתם (יח, ב) הרה"ק ר' לוי יצחק מברדיטשוב זי"ע היה זהיר מאוד במצות הכנסת אורחים. כשהיה סמוך על שולחן חותנו הגביר, היה הוא עצמו סוחב אלומות של תבן והיה מציע משכבם של אורחים. שאלו חותנו, למה אין אתה שוכר את המשרת כדי שהוא יסחוב את האלומות? ענה לו הרה"ק רבי לוי יצחק מצוה יקרה כזו אמסור למשרת גוי, ואף אעלה לו שכר על כך?! (בדור דעה)

והנה שלושה אנשים נצבים עליו וירא וירץ לקראתם (יח, ב) פעם אחת נזדמן אורח בביתו של ר' חיים מבריסק. הכניסו ר' חיים והאכילו והשקהו ואף נתן לו מקום ללון. לפנות בוקר עמד האורח ונתן בכליו כל אשר מצא ונסתלק. טענו בני הבית כנגדו, למה אינו בודק באורחים. אמר להם, והרי הקב"ה זימן לאברהם אבינו מלאכים בדמות ערביים שמשתחווים לעפר רגלים, ולכאורה למה לא זכה אברהם לאורחים מהוגנים. אלא, דבר גדול לימדנו הקב"ה, שאין בודקין באורחים, והפתח צריך להיות פתוח לכל אדם. (בשרי התורה)

מעדני דבש

המשך מעמוד א'

הקב"ה ושאל בשלומו.) מה, אם כן, העניין להזכיר דווקא עכשיו, בזמן כזה של ביקור חולים לאחר המילה, את העובדה שבעתיד, בעוד שנים רבות מאד ישבו צאצאיו הדיינים לדון בדיני תורה והקב"ה יעמוד לצידם, וכי זו הפעם הראשונה שהקב"ה משוחח עם אברהם אבינו, האם לא מתאים יותר שנושא זה ייאמר לאברהם בזמן שאמר לו לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך, או בזמן ההבטחה שזרעו יהיה כחול הים אשר לא ייספר מרוב וכדו', מה שייכות יש בין ביקור החולים לבין העובדה שבעתיד יעמוד הקב"ה לצידם של דייני ישראל?

וכדי להבין את הדברים ננסה נא להתבונן במצב הקשה בו עמד אברהם אבינו באותה עת. הוא עמד (יחד עם שרה אשתו) לבדו מול כל העולם כולו. כלשון חז"ל (בראשית רבה מב, ח) "ויגד לאברם העברי". רבי יהודה אומר כל העולם מעבר אחד, והוא מעבר אחד. וזאת לאחר שכבר בשנות חייו הצעירות הושלך על ידי נמרוד לתוך כבשן האש כשהלשינו עליו הקרובים אליו מבני משפחתו כי מזלזל הוא בעבודת האלילים. לאחר זאת הוא נאלץ לרדת למצרים מפני הרעב ששרר בארץ כנען, שם נלקחה ממנו שרה והובהלה לבית פרעה. הוא גם לא רואה נחת גדולה מיוצא חלציו כאשר ישמעאל בנו יחידו באותה עת לא ממשיך את דרכו ובוחר בדרך ההפוכה ממנו בדיוק - "פרא אדם ידו בכל ויד כל בו" . בהמשך הוא מנסה לעבור להתגורר בגרר, שם, כמו שאירע במצרים, שוב נלקחת ממנו שרה ומובלת לבית אבימלך כשבינתיים מתנתק ממנו לוט בן אחיו ועובר לגור בסדום – העיר שתושביה רעים וחטאים לה'. אברהם עצמו נאלץ להילחם מול המלכים הגיבורים כדי לשחרר מהם את לוט, וכן הלאה והלאה צרות וייסורים, ניסיונות והתמודדויות שהקיפוהו כמעט ללא הפוגה. ועתה ממש, מל אברהם אבינו עצמו בגיל תשעים ותשע שנים בעצם היום הזה – "לא נתיירא לא מן הגוים ולא מן הליצנים, ושלא יהיו אויביו ובני דורו אומרים, אילו ראינוהו לא הנחנוהו לימול ולקיים מצוותו של מקום " (רש"י בראשית יז, כג) בשם המדרש.

ואם כן, כעת, כשהוא מלופף בייסורים ביום השלישי למילתו כשהוא זקן, חלש ותשוש ומתאמץ בכל כוחו ומאודו להמשיך לקיים את מצוות הכנסת האורחים היקרה כל כך לליבו, בא אליו הקב"ה לבקרו ולעודדו, אבל הקב"ה לא מסתפק רק בחיזוק ועידוד בעלמא, אלא דווקא עתה, כשמסביב נראה למתבונן מן הצד שדרכו של אברהם מוחלשת, לא מאד כובשת ומתפשטת בלשון המעטה, ומבטיח לו שיום יבא וזרעו יפרח, יגדל ויתפשט, ומהם ישבו דיינים לדון את העם ואף הקב"ה בכבודו ובעצמו יעמוד על גבם.

כלומר, דווקא עתה, כשאברהם אבינו לכאורה לא ממש במיטבו ובשיא כוחו, בחר הקב"ה לנבא לו כי מתוך הקשיים וההתמודדויות, מתוך הניסיונות והחולשה יבואו ימים טובים ומאושרים, מכאן תצא פריחה ושגשוג לזרעו של אברהם ההולכים בדרכו וממשיכים את מורשתו.

מתיקות הצדיקים

המשך מעמוד א'

אורחים אין א סגולה פאר גוטע קינדער, ע"כ. עם זעהט אוים אז זיינע עלטערן האבן זוכה געווען צו אזא קינד צוליב זייער הכנסת אורחים.

כ"ג חשון

הרה"ק ר' יהוסף מקאסאני זצ"ל

(בני שלישים)

איך האב געהערט פון הגה"צ ר' פינחס שלום מקאסאן זצ"ל ער האט דערציילט אז ער געדענקט וועז די צוויי צדיקים, [מיין מוטערס פאטער] הרה"ק רבי משה'לה מזידיטשוב דראביטש זי"ע (זיין מוטער איז געווען א טאכטער פון רבין ר' אייזיקל מזידיטשוב זי"ע) און זיין זיידע הרה"ק ר' יהוסף מקאסאן זצ"ל פלעגן פארברענגען צוזאמען אויף א שיעור קבוע אין קבלה.

אמאל האט רבי יהוסף זיך באגעגענט מיט'ן אמרי יוסף (הרה"ק ר' יוסף מאיר מספינקא זצ"ל) און זיי האבן געשמועסט דורכאוים א גאנצע נאכט וועגן רביה"ק הרבי ר' אייזיקל מ'זידיטשוב זי"ע, זיי האבן זיך פארציילט איינער דעם צוויטן וועגן די גרויסקייט פון דעם רבין ר' אייזיקל'ס הייליגע עבודה. ביי צדיקים זענען נעכט געווען א געוואלדיגע הויבע צייט, זיי פלעגן אראפלייגן א געהויבענע עבודה יעדע נאכט, האבן די צדיקים זיך פארענטפערט איינער פארן צוויטן פארן פארברענגען אזוי פיל צייט אין די נאכט שעות. אבער נאך אלם האבן זיי זיך נישט געקענט אינהאלטן פון רעדן וועגן די עבודה פון הייליגן רבין ר' אייזיקל. זכותם יגן עלינו.

זכותים		
הילד משה חיים בן מרים רחמה לרפואה שלימה		